

Received 22.01.2026 | Accepted 10.02.2026 | Published 30.03.2026

Licensed (C) by Creative Commons Attribution International License 4.0 (CC BY-NC-SA)

УДК 339.923:338.1(470):355.01

DOI: 10.63978/3083-6476.2026.1.4.08

Слюсаренко Марина Олександрівна

кандидат технічних наук,

старший дослідник

старший науковий співробітник

Центральний науково-дослідний інститут

Збройних сил України

Київ, Україна

e-mail: slusarenko@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4165-3908

Фурманов Костянтин Віталійович

кандидат військових наук

старший науковий співробітник

начальник управління – заступник начальника
центру

Центральний науково-дослідний інститут

Збройних сил України

Київ, Україна

e-mail: k.furmanov16@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0049-8959

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОЇ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА СТАН ЕКОНОМІКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Анотація. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю оцінювання впливу міжнародної санкційної політики на економіку російської федерації в умовах повномасштабної російсько-української війни. Після початку агресії проти України у 2022 році проти рф було запроваджено масштабні санкції, які охопили фінансову систему, енергетичний сектор, зовнішню торгівлю, технологічний трансфер та активи політичної й економічної еліти. Це зумовлює потребу комплексного аналізу їхнього впливу на економічний потенціал держави та її здатність продовжувати війну.

Метою статті є аналіз впливу міжнародних санкцій на стан економіки російської федерації. У дослідженні застосовано системний та структурно-функціональний підходи, а також методи порівняльного аналізу, статистичного узагальнення й аналізу динаміки макроекономічних показників.

За результатами дослідження встановлено, що санкції мають комплексний характер і впливають на ключові сектори російської економіки. Фінансові обмеження призвели до замороження значної частини міжнародних резервів, ускладнення міжнародних розрахунків та скорочення іноземних інвестицій. Енергетичні санкції спричинили зниження доходів від експорту нафти й газу, необхідність переорієнтації експорту на азійські ринки та зростання логістичних витрат. Обмеження на постачання високотехнологічної продукції призводять до дефіциту комплектуючих і технологічної деградації окремих галузей промисловості. Водночас у структурі російського бюджету зростає частка військових витрат, що супроводжується збільшенням бюджетного дефіциту та використанням резервних фондів.

Зроблено висновок, що у короткостроковій перспективі російська федерація зберігає можливість фінансувати війну за рахунок доходів від експорту енергоносіїв, використання резервів та посилення внутрішнього фіскального тиску. Проте у середньо- та довгостроковій перспективі санкції істотно обмежують економічний потенціал рф, посилюють структурні дисбаланси та знижують її можливості щодо ведення тривалої війни.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом соціально-економічних наслідків санкцій для різних регіонів і соціальних груп населення російської федерації, а також їх впливу на внутрішньополітичну стабільність держави.

Ключові слова: міжнародні санкції, економіка російської федерації, фінансування війни, енергетичний сектор, фінансова система, бюджетна політика, технологічна деградація, військово-промисловий комплекс, соціально-економічні наслідки.

Maryna Sliusarenko

Candidate of Technical Sciences,

Senior Research Scientist

Senior Research

Central Research Institute

of the Armed Forces of Ukraine

Kyiv, Ukraine

e-mail: slusarenko@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4165-3908

Kostiantyn Furmanov

Candidate of Military Sciences,

Senior Researcher

Head of Directorate,

The Central Research Institute

of the Armed Forces of Ukraine

Kyiv, Ukraine

e-mail: k.furmanov16@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0049-8959

ANALYSIS OF THE IMPACT OF INTERNATIONAL SANCTIONS POLICY ON THE STATE OF THE RUSSIAN FEDERATION'S ECONOMY

Abstract. *The relevance of the study is the unprecedented scale and complexity of international sanctions imposed on the russian federation after the start of its full-scale aggression against Ukraine, as well as the need for an objective assessment of their real impact on the economy of the aggressor state and its ability to continue the war in the medium and long term.*

In this regard, the article is aimed at providing a comprehensive analysis of the economic consequences of sanctions for russian federation and determining their impact on the financial, energy, industrial, and budgetary capacities of the country to finance military operations.

The leading approach to the study of this problem is a systemic and structural-functional analysis, which makes it possible to comprehensively examine the impact of sanctions on key sectors of the russian economy, along with the use of comparative analysis, statistical generalization, and time-series analysis of macroeconomic indicators.

The article presents a classification of the main groups of sanctions, reveals their impact on the financial system, energy sector, industry, and budgetary policy of the russian federation, identifies trends toward technological degradation and increased dependence of the economy on military production, and substantiates the limitations of Russia's ability to finance the war in the medium and long term.

The materials of the article are of practical value for specialists in the fields of economic security, public administration, and defense planning and may be used in the development of sanctions policy, assessment of the economic resilience of the aggressor state, and elaboration of international pressure measures aimed at weakening its military potential.

Keywords: *international sanctions; economy of the russian federation; war financing; energy sector; financial system; fiscal policy; technological degradation; military-industrial complex; socio-economic consequences.*

JEL Classification: F51, P27, Q43, E62, F38

Вступ

Міжнародні санкції, запроваджені проти російської федерації після початку повномасштабної агресії проти України у 2022 році, стали безпрецедентними за масштабом і комплексністю. Вони охопили фінансову систему, енергетичний сектор, промисловість, експортно-імпортні операції, транспорт, технологічний трансфер та персональні активи політичної й економічної еліти. Метою санкцій було суттєве обмеження ресурсної бази рф, зниження її економічного потенціалу та, як наслідок, зменшення спроможності вести тривалу війну.

Актуальність теми зумовлена необхідністю оцінювання реального впливу санкцій на російську економіку та військові можливості держави-агресора. Попри офіційну риторику російської влади про “стійкість” економіки, незалежні експертні оцінки свідчать про глибокі структурні деформації, зростання залежності від військового виробництва та технологічну деградацію.

Огляд літератури

Західні санкції та економічна ізоляція росії негативно впливають на російську економіку. За перебігом подій уважно слідкують багато фахівців. Автор у [1] аналізує критичний стан економіки рф, виділяючи три основних фактори: рецесію, інфляцію й бюджетну кризу. Як економічні санкції впливають на авторитарні режими на прикладі рф досліджується у [2]. Про вплив санкцій на фінансову стабільність ідеться у офіційному макроекономічному звіті про економіку рф [3]. Дострокову стагнацію економіки через санкції та війну оцінює світовий банк [4]. Джерело [5] порівнює економіку рф до і після санкцій: падіння продуктивності, втрата технологій обмеження експорту та імпорту. Фахівці у [6] аналізують як санкції ЄС впливають на російський експорт, як зменшуються доходи від енергоносіїв, розглядають проблеми з обходом санкцій і необхідністю контролю.

Дослідники у [7] розглядають вплив санкцій на здатність рф фінансувати війну. Серед вітчизняних спеціалістів, які досліджують вплив санкцій на економіку рф, це [8]–[10]. Однак у цих працях не розкрито комплексного впливу міжнародних санкцій на економіку російської федерації та її здатність продовжувати війну.

Мета та завдання статті

Мета статті – проаналізувати вплив міжнародних санкцій на стан економіки російської федерації.

Методи

Провідним підходом для дослідження цієї проблеми є системний і структурно-функціональний аналіз, що дозволяє комплексно розглянути вплив санкцій на ключові сектори економіки рф, а також застосування методів порівняльного аналізу, статистичного узагальнення та аналізу динамічних рядів макроекономічних показників.

Результати

Санкції проти росії мають комплексний характер, їх можна поділити на кілька основних груп, табл. 1.

Таблиця 1

Основні групи санкцій, які застосовуються проти рф

Групи санкцій	Стислий зміст
Фінансові	Відключення окремих банків від системи SWIFT, заморожування валютних резервів Центрального банку рф за кордоном, обмеження доступу до міжнародних ринків капіталу
Торговельні	Заборона або обмеження експорту високотехнологічної продукції (мікроелектроніка, авіаційні компоненти, обладнання подвійного призначення)
Енергетичні	Ембарго або обмеження на імпорт нафти, нафтопродуктів і газу з рф у країни ЄС та інші держави
Персональні	Блокування активів та обмеження пересування для представників політичної, військової й економічної еліти рф
Технологічні	Обмеження доступу до сучасних технологій у сфері ІТ, машинобудування, авіа- та суднобудування

Джерело: авторська розробка

Комплексність цих заходів спрямована не лише на скорочення поточних доходів держави, а й на підрив її довгострокового економічного розвитку. Розглянемо, як впливають санкції на фінансову систему рф.

1. *Фінансова система* стала однією з перших сфер, що зазнали удару. Замороження значної частини золотовалютних резервів Центрального банку рф позбавило уряд можливості повноцінно стабілізувати курс національної валюти та фінансувати бюджетні дефіцити за рахунок зовнішніх ресурсів.

Відключення низки банків від SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial) ускладнило міжнародні розрахунки та призвело до зростання транзакційних витрат. Російські банки були змушені переорієнтуватися на внутрішній ринок і на альтернативні платіжні системи (китайська CIPS, внутрішня система "Мир"), які не можуть повноцінно замінити глобальну фінансову інфраструктуру. Крім того, санкції спричинили відтік капіталу та скорочення прямих іноземних інвестицій. Західні компанії масово залишили російський ринок або призупинили діяльність, що негативно позначилося на зайнятості та доходах населення.

Санкції, введені ЄС та його партнерами проти фінансової системи росії, обмежують можливості рф фінансувати війну. 300 млрд євро резервів російського центрального банку заблоковано в ЄС (дві третини), в інших країнах G7 та Австралії. 70 % активів російської банківської системи підпадають під санкції. Заморожено близько 20 млрд євро активів понад 1500 осіб та організацій, на яких накладено санкції.

Оскільки ключова ставка є фундаментальним елементом фінансової системи держави та основним інструментом її грошово-кредитної політики розглянемо, як змінювалася динаміка ключової ставки рф, рис. 1.

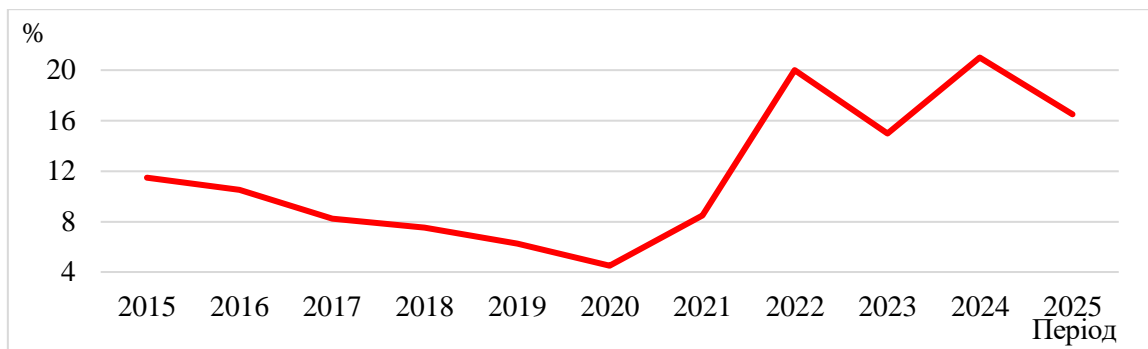

Рис. 1. Динаміка змінення ключової ставки рф протягом 2015–2025 р.р.

Джерело: розроблено авторами за даними [11]

Як видно, з 2022 року відбуваються різкі коливання під час початку повномасштабної війни в Україні; у 2023–2024 р.р. – потужний тренд на підвищення, ставка зросла до 21 % у жовтні 2024 р. у відповідь на високі темпи інфляції; 2025 р. 16 % та 2026 – 15,5 %, незначне зниження.

2. *Енергетичний сектор* традиційно є основою російського бюджету. До запровадження санкцій понад третина бюджетних доходів формувалася за рахунок експорту нафти і газу. Ембарго ЄС на російську нафту та нафтопродукти, а також обмеження на імпорт газу змусили рф переорієнтувати експорт на країни Азії, передусім Китай та Індію. Однак така переорієнтація супроводжується значними втратами:

- продаж нафти здійснюється зі значними знижками;
- зростають логістичні витрати через більші відстані транспортування;
- інфраструктура не повністю адаптована до нових маршрутів.

У результаті доходи від енергетичного експорту зменшуються, що безпосередньо впливає на наповнення бюджету та, відповідно, на фінансування військових витрат.

У квітні 2025 року доходи росії від експорту нафти впали до 13,2 млрд доларів – це другий найнижчий рівень з моменту введення енергетичних санкцій. Середня ціна бареля російської нафти другий місяць поспіль залишалася нижче 60 доларів, що пов'язано з тенденціями на світовому ринку та рішеннями країн ОПЕК+. Якщо така ситуація триватиме, зовнішні рахунки росії можуть зазнати значного тиску. У січні-квітні 2025 року доходи бюджету від нафти і газу зменшилися на 10% порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Динаміку нафтогазових доходів рф та їх частку у загальних доходах бюджету наведено на рис. 2.

Рис. 2. Динаміка змінення нафтогазових доходів рф та їх частки у загальних доходах бюджету

Джерело: розроблено авторами за даними [12]

Як видно спостерігається різке падіння частки у 2023 році та подальше зниження у 2025 році як в абсолютних доходах, так і у відсотковій частці бюджету.

3. *Промисловість і технологічна деградація.* Санкції проти високотехнологічного експорту призвели до дефіциту комплектуючих у багатьох галузях: авіабудуванні, автомобілебудуванні, електроніці, приладобудуванні. Російська промисловість значною мірою залежала від імпортних компонентів, особливо у сфері мікроелектроніки. В умовах обмеженого доступу до західних технологій рф намагається замінити імпорт за рахунок внутрішнього виробництва або постачання з третіх країн. Проте така “імпортозаміна” часто означає зниження якості продукції, технологічне відставання та зростання собівартості. Особливо гостро проблема проявляється у військово-промисловому комплексі, де сучасні системи озброєння потребують високотехнологічних компонентів. Дефіцит таких елементів знижує темпи виробництва та модернізації озброєння.

4. *Бюджетна політика та зростання військових витрат.* Після початку повномасштабної війни структура російського бюджету зазнала суттєвих змін. Значно зросла частка витрат на оборону та безпеку. У квітні 2025 р. росія була змушена провести перегляд федерального бюджету – раніше, ніж будь-коли в новітній історії. Це призвело до скорочення фінансування соціальних програм, освіти, охорони здоров'я та інфраструктурних проєктів. Для покриття дефіциту бюджету уряд рф використовував Фонд національного добробуту (ФНД) та внутрішні запозичення. Проте ці ресурси не є безмежними й на сьогодні ФНД практично вичерпано. В умовах зменшення експортних доходів і стагнації економіки фінансування війни дедалі більше здійснюється за рахунок внутрішніх резервів і прихованої інфляції. На рис. 3 показано як змінювався ФНД протягом 2022–2025 р.р.

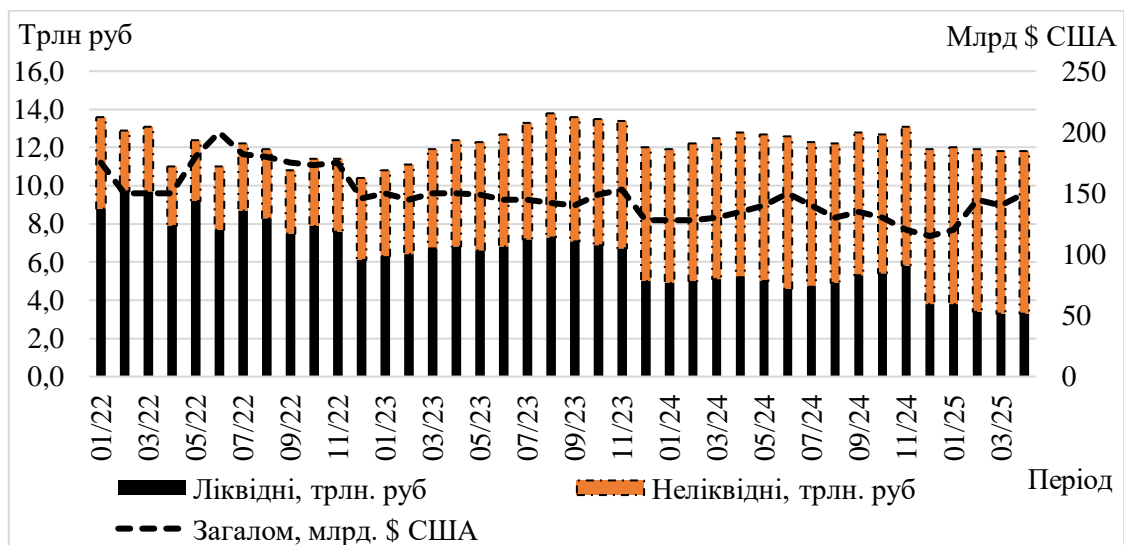

Рис. 3. Змінення активів ФНД, у млрд руб. та млрд. \$ США

Джерело: розроблено авторами за даними [13]

За роки війни росія втратила понад дві третини ліквідних коштів ФНД. Через високий дефіцит бюджету у січні 2026 р. (понад 22 млрд. дол.) запасів майже не залишилося. Основні ліквідні активи складаються із китайських юанів та золота.

5. *Соціально-економічні наслідки санкцій.* Санкції та війна призвели до зниження рівня життя населення. Реальні доходи громадян скорочуються через інфляцію та зростання цін на імпортні товари. Водночас офіційна статистика часто не відображає реальних масштабів проблем через адміністративний контроль і зміну методик підрахунку. Ринок праці зазнав структурних змін: зростає зайнятість у військовому секторі та суміжних

галузях, тоді як цивільні сектори (послуги, малий бізнес, торгівля) скорочуються. Це формує деформовану економічну модель, орієнтовану на війну.

6. *Здатність рф фінансувати війну* в короткостроковій перспективі. У короткостроковій перспективі Росія зберігає можливість фінансувати війну завдяки:

- наявності залишкових резервів;
- доходам від експорту енергоносіїв;
- посиленню податкового тиску на бізнес і населення;
- використанню емісійних механізмів.

Однак така модель є нестійкою, оскільки базується на вичерпанні ресурсів і посиленні внутрішніх економічних дисбалансів.

7. *Середньо- та довгострокові обмеження*. У середньо- та довгостроковій перспективі вплив санкцій стає більш відчутним. Основними обмеженнями є:

- технологічне відставання;
- скорочення інвестицій;
- деградація людського капіталу через еміграцію фахівців та їх мобілізацію;
- зростання залежності від обмеженого кола торговельних партнерів.

Ці фактори знижують потенціал економічного зростання та ускладнюють відновлення економіки після війни.

8. *Політичний вимір санкцій*. Санкції мають не лише економічний, а й політичний ефект. Вони підривають легітимність російської влади в очах частини населення, обмежують можливості для зовнішньополітичного маневру та посилюють залежність від авторитарних режимів-партнерів.

Разом з тим, російська пропаганда використовує санкції для мобілізації населення та формування образу “обложеної фортеці”, що частково нівелює внутрішній протестний потенціал.

9. *Порівняльний аналіз із попередніми санкційними режимами*.

Історичний досвід санкцій проти Ірану, Північної Кореї та Венесуели свідчить, що довготривалі обмеження здатні суттєво підірвати економіку, але не завжди призводять до швидкої зміни політичного курсу. Аналогічна ситуація спостерігається і щодо рф: санкції поступово знижують економічну базу війни, але не гарантують її негайного припинення.

Дискусія

Отримані результати свідчать, що міжнародна санкційна політика має комплексний та поступово кумулятивний вплив на економіку російської федерації. На відміну від короткострокових очікувань швидкого економічного колапсу, фактичний вплив санкцій проявляється у формі довготривалого структурного послаблення економічного потенціалу держави. Найбільш відчутні наслідки спостерігаються у фінансовій системі, енергетичному секторі та високотехнологічній промисловості. Замороження значної частини міжнародних резервів, обмеження доступу до світових фінансових ринків і відключення частини банків від міжнародних платіжних систем суттєво ускладнили міжнародні фінансові операції та знизили інвестиційну привабливість російської економіки. Водночас переорієнтація експорту енергоносіїв на альтернативні ринки супроводжується зниженням прибутковості та зростанням логістичних витрат, що поступово зменшує доходну базу державного бюджету.

Отримані результати загалом узгоджуються з висновками попередніх досліджень. Зокрема, у роботі [1] зазначається, що санкції сприяють формуванню так званої “економічної тріади” проблем російської економіки – рецесії, інфляції та бюджетного дефіциту. Подібні висновки містяться і в дослідженні [2], які доводять, що санкції не обов’язково призводять до негайної економічної дестабілізації, однак поступово знижують економічний потенціал авторитарних режимів і обмежують їхню здатність фінансувати

довготривалі військові конфлікти. Звіти міжнародних організацій також підтверджують тенденції структурної деградації російської економіки. Зокрема, аналітичні матеріали МВФ та Світового банку [3; 4] вказують на зниження довгострокових темпів економічного зростання, скорочення інвестицій і посилення технологічної залежності від обмеженого кола партнерів.

Разом з тим результати проведеного дослідження уточнюють попередні оцінки, акцентуючи увагу на трансформації структури російської економіки у бік її милітаризації. Зростання частки оборонних витрат у державному бюджеті, скорочення фінансування соціальних програм та використання резервних фондів свідчать про формування моделі «воєнної економіки», яка дозволяє підтримувати військові дії у короткостроковій перспективі, але водночас поглиблює структурні дисбаланси у довгостроковому періоді.

Водночас дослідження має певні обмеження. По-перше, значна частина офіційної статистичної інформації російської федерації після 2022 року є обмеженою або частково закритою, що ускладнює точну оцінку реального стану економіки. По-друге, деякі економічні показники можуть бути викривлені через адміністративне регулювання, зміну методик розрахунку або політичні фактори. По-третє, результати дослідження базуються переважно на макроекономічних показниках і не повністю враховують регіональні відмінності та галузеві особливості розвитку економіки. Крім того, складність санкційної політики та наявність механізмів обходу обмежень через треті країни можуть частково знижувати реальний ефект санкцій, що також потребує подальшого вивчення.

Таким чином, результати дослідження підтверджують висновки попередніх наукових праць щодо поступового послаблення економічного потенціалу російської федерації під впливом санкцій, водночас підкреслюючи довгостроковий характер цих процесів та їхній структурний вплив на економічну систему держави.

Висновки

Аналіз впливу міжнародної санкційної політики свідчить, що вона має комплексний і багатовимірний вплив на економіку російської федерації. Санкції призводять до скорочення фінансових ресурсів, до технологічної деградації промисловості, до зростання бюджетних дисбалансів і погіршення соціально-економічної ситуації. У короткостроковій перспективі РФ зберігає здатність фінансувати війну, використовуючи накопичені резерви та доходи від експорту енергоносіїв. Проте в середньо- та довгостроковій перспективі санкції істотно обмежують її можливості щодо ведення тривалої війни.

Отже, міжнародні санкції є важливим інструментом стримування агресора, який не дає миттєвого результату, але поступово підточує економічні основи війни. Їх ефективність значною мірою залежить від збереження єдності міжнародної спільноти, посилення контролю за обходом обмежень та поєднання економічного тиску з політичною та військовою підтримкою України.

Предметом подальшого дослідження може бути вивчення соціально-економічних наслідків санкцій для різних груп населення та регіонів російської федерації, а також їх впливу на стійкість внутрішньополітичної системи.

Список використаних джерел

1. Милов В. Russian Economy's "Unholy Trinity". *Free Russia Foundation*. 2022. 2–10. URL: <https://thinktank.4freerussia.org/ru/reports/russian-economy-sanctions-august-2024/>.
2. Guriev S., Itskhoki O. Sanctions and economic statecraft: Theory and evidence from Russia. *Journal of Economic Perspectives*. 2022. № 36 (4). P. 1-26. URL: <https://doi.org/10.1257/jep.36.4.3>
3. International Monetary Fund. Russian federation: Staff report for the 2023 Article IV consultation. *IMF*, 2023. URL: <https://www.elibrary.imf.org>.
4. World Bank. Russia economic update: Navigating sanctions and isolation. *World Bank Group*. 2023. URL: <https://www.worldbank.org>.

5. OECD. The impact of international sanctions on russia's economy. *OECD Publishing*, 2023. URL: <https://www.consilium.europa.eu>.
6. European Commission. EU sanctions against russia: Economic impact and enforcement. *Publications Office of the European Union*, 2024. URL: <https://www.europarl.europa.eu>.
7. U.S. Department of the Treasury. Sanctions on russia: Implications for energy markets and military capacity. *Office of Foreign Assets Control (OFAC)*, 2024. URL: <https://macmap.org>.
8. НІСД (Національний інститут стратегічних досліджень). Вплив санкцій на економіку російської федерації. Київ: NISS, 2022. URL: niss.gov.ua.
9. Мальський В. І. Вплив санкційної політики на економічну стабільність: аналіз суспільно-політичних наслідків. *Політичне життя*. 2025. № 1. С. 188-192. URL: jpl.donnu.edu.ua.
10. Орел О., Яцківська А., Власенко О. Економічні санкції ЄС проти росії та ефективність їх застосування. *Society and Security*. 2023. № 1 (1). С. 166-174. URL: sas.ztu.edu.ua.
11. Bank of Russia. Історія ключової ставки. 2025. URL: https://www.cbr.ru/hd_base/keyrate.
12. Ministry of Finance of the russian federation. Federal budget execution reports. *Minfin RF*, 2024. URL: <https://www.themoscowtimes.com>.
13. Ministry of Finance, KFE Institute. URL: <https://mof.gov.ua>.

References

1. Mylov, B. (2022). Russian Economy's "Unholy Trinity". *Free russia Foundation*, 2-10. Retrieved from: <https://thinktank.4freerussia.org/ru/reports/russian-economy-sanctions-august-2024/> [in Ukrainian].
2. Guriev, S., & Itskhoki, O. (2022). Sanctions and economic statecraft: Theory and evidence from russia. *Journal of Economic Perspectives*, 36 (4), 1-26. Retrieved from: <https://itskhoki.com>.
3. International Monetary Fund. (2023). Russian Federation: Staff report for the 2023 Article IV consultation. *IMF*. Retrieved from: <https://www.elibrary.imf.org>.
4. World Bank. (2023). Russia economic update: Navigating sanctions and isolation. *World Bank Group*. Retrieved from: <https://www.worldbank.org>.
5. OECD. (2023). The impact of international sanctions on russia's economy. *OECD Publishing*. Retrieved from: <https://www.consilium.europa.eu>.
6. European Commission. (2024). EU sanctions against russia: Economic impact and enforcement. *Publications Office of the European Union*. Retrieved from: <https://www.europarl.europa.eu>.
7. U.S. Department of the Treasury. (2024). Sanctions on russia: Implications for energy markets and military capacity. *Office of Foreign Assets Control (OFAC)*. Retrieved from: <https://macmap.org>.
8. NISD (Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen). Vplyv sanktsii na ekonomiku rosiiskoi federatsii/ NISD (National Institute for Strategic Studies). (2022). The impact of sanctions on the economy of the russian federation. Kyiv: NISS. Retrieved from: <https://niss.gov.ua> [in Ukrainian].
9. Malsky, V. I. (2025). Vplyv sanktsiinoi polityky na ekonomichnu stabilnist: analiz suspilno-politychnykh naslidkiv. *Politychne zhyttia* [The impact of sanctions policy on economic stability: analysis of socio-political consequences]. *Political Life*, 1, 188–192. Retrieved from: <https://jpl.donnu.edu.ua> [in Ukrainian].
10. Orel, O., Orel, O., Yatskevych, A., & Vlasenko, O. (2023). Ekonomichni sanktsii YeS proty rosii ta efektyvnist yikh zastosuvannya [EU economic sanctions against Russia and the effectiveness of their application]. *Society and Security*, 1 (1), 166-174. Retrieved from: <https://sas.ztu.edu.ua> [in Ukrainian].
11. Bank of russia (2025). Key rate history. Retrieved from: https://www.cbr.ru/hd_base/keyrate [in Ukrainian].
12. Ministry of Finance of the russian federation. (2024). Federal budget execution reports. *Minfin rf*. Retrieved from: <https://www.themoscowtimes.com>.
13. Ministry of Finance, KFE Institute. Retrieved from: <https://mof.gov.ua>.